

Αγρυπνία του ιερομάρτυρος Κυπριανού Αρχιεπισκόπου Κύπρου

[Εκκλησία της Κύπρου](#) / [Ι.Μ. Λεμεσού](#)

Πανηγυρική Αγρυπνία τελέστηκε για την εορτή του αγίου ιερομάρτυρος Κυπριανού, αρχιεπισκόπου Κύπρου και των συν αυτώ μαρτυρησάντων την 9ην Ιουλίου 1821 από των Τούρκων.

Την Αγρυπνίας, που τελέσθηκε χθες το βράδυ, προεξήρχε ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Αμαθούντος κ. Νικόλαος συλλειτουργούντων του πρωτοσυγκέλου της μητροπόλεως, π. Ισαάκ και άλλων ιερέων.

Σε μήνυμά του για τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου Κυπριανό, ο Μητροπολίτης Λεμεσού κ.Αθανάσιος τόνισε: “Ήταν ένας άνθρωπος ζυμωμένος μέσα στην ασκητική παράδοση της Εκκλησίας. Άνθρωπος ο οποίος έμαθε να προσφέρει, να διακονεί, χωρίς να είναι κλεισμένος σε στενά πλαίσια. Ήταν πραγματικός ρωμιός, ο οποίος μπορούσε ν’ αγαπά ακόμα και τους εχθρούς του. Δεν άφησε τον εαυτό του να φοβηθεί τον θάνατο, γιατί υπερέβη τον θάνατο, ενώ ακόμα ήταν στη ζωή αυτή μέσα από την αγωγή της Εκκλησίας”.

Μήνυμα του Μητροπολίτη Λεμεσού κ. Αθανασίου:

Είναι ιδιαίτερα συγκινητική αυτή η ημέρα, η 9η Ιουλίου, διότι ταυτίστηκε με τους αγώνες και με τα αίματα των μαρτύρων της πίστεως και της πατρίδος την περίοδο της τουρκοκρατίας και ιδιαίτερα του Έθνομάρτυρος και Ίερομάρτυρος Κυπριανού.

Είναι μεγάλη ευθύνη να μιλά κανείς για ιστορικά γεγονότα και για πρόσωπα του ύψους του Κυπριανού, σέ μία εποχή μάλιστα που μοιάζει με τη δική τους. Και είναι ευθύνη μεγάλη, διότι δεν θα κάνουμε απλώς μία ιστορική αναδρομή στα διάφορα γεγονότα της ζωής ενός ανθρώπου, ενός αρχιεπισκόπου, ενός πραγματικά ρωμιού, ο οποίος θυσίασε τον εαυτό του υπέρ του λαού του, αλλά θα πρέπει να αφήσουμε τα γεγονότα και τα πρόσωπα να μιλήσουν στις καρδιές μας και στην εποχή μας.

Πρέπει ν' ακούσουμε τον λόγο του Κυπριανού, για να μπορέσουμε κι εμείς να συνεχίσουμε τον δικό μας αγώνα, εάν θέλουμε αυτός να έχει αίσιο τέλος για τον τόπο μας, την Εκκλησία μας, την πατρίδα μας, τη Ρωμιοσύνη.

Θα πω λίγα λόγια στην αρχή για τη ζωή του αρχιεπισκόπου Κυπριανού, και έν συνεχεία θα σταθώ σέ μερικά σημεία από τη ζωή του, τά όποια νομίζω ότι έχουν νά μᾶς ποῦν σήμερα πολλά. Ο αρχιεπίσκοπος Κυπριανός γεννήθηκε στόν Στρόβολο τό 1756. Γονείς του ἦσαν ὁ Γεώργιος καί ἡ Μαρία. Σέ νεαρή ἡλικία, φλεγόμενος ἀπό τόν πόθο τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀγάπη πρὸς τήν Ἐκκλησία, πῆγε στή μονή Μαχαιρᾶ, ὅπου ἀφιέρωσε τόν ἑαυτό του. Στό ἴδιο μοναστήρι ἀσκήτευε καί ὁ θεῖος του, ἱερομόναχος καί οἰκονόμος Χαράλαμπος.

Σ' αὐτό τό μοναστήρι, ὁ Κυπριανός, ἄρχισε νά δέχεται τήν ἀσκητική ἀγωγή τῆς παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας, νά βάζει μέσα του ὅλα τά ἀγαθά σπέρματα τῆς ὀρθόδοξης παράδοσής μας καί νά χαράσσει τή μελλοντική του πορεία. Ἀργότερα, κατέβηκε στόν Στρόβολο, ὅπου σπούδασε στό Ἑλληνομουσεῖο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Σέ ἡλικία 27 ἐτῶν χειροτονήθηκε διάκονος στή μονή τῆς μετανοίας του.

Λίγο ἀργότερα ἡ μονή ἐκτιμώντας τά μεγάλα χαρίσματα καί προτερήματά του, τοῦ ἀνέθεσε τό υπεύθυνο διακόνημα νά πορευθεῖ μαζί μέ τόν θεῖο του, τόν οἰκονόμο Χαράλαμπο, στή Μολδοβλαχία, γιά νά ἐπιστατήσῃ τούς ἐκεῖ ἐράνους πού θά γίνονταν γιά βοήθεια τῆς μονῆς, ἡ ὁποία τότε διήρχετο τεράστια οἰκονομική κρίση, ὅπως, βέβαια, καί ὅλος ὁ κόσμος τῆς Κύπρου.

Στή Βλαχία ὁ Κυπριανός χειροτονήθηκε πρεσβύτερος καί διορίσθηκε ἀπό τόν ἡγεμόνα της, Μιχαήλ Σοῦτσο, ἐφημέριος τῆς ἡγεμονικῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἰασίου.

Παρέμεινε εκεί 19 ολόκληρα χρόνια, και παρακολούθησε μαθήματα στην έλληνική Σχολή του Ίασίου. Παρέδωσε τόν έαυτό του στην παιδεία, στην εκμάθηση τής ιστορίας και τής θεολογίας τής Έκκλησίας. Άργότερα, όταν επέστρεψε στην Κύπρο, ήταν γεμάτος μέ πνευματικές γνώσεις και πνευματικά αγαθά.

Έν συνεχεία επανήλθε στον Στρόβολο, όπου ανέλαβε τή διεύθυνση και τή φροντίδα του μετοχίου τής μονής Μαχαιρά, τό όποιο, κατά πάσαν πιθανότητα, είναι ή σημερινή εκκλησία τής Παναγίας τής Χρυσελεύσης Στροβόλου. Καί έδω, λόγω και τής καταγωγής του, επέδειξε τεράστια φροντίδα. Οί άρετές του και ή προσωπικότητά του έγιναν αίτια, πολύ σύντομα νά θεωρηθεί ένα σημαντικό για τή Λευκωσία πρόσωπο.

Συνδέθηκε μέ τόν άρχιεπίσκοπο Χρύσανθο και τόν δραγουμάνο Κορνέσιο Χατζηγεωργάκη.

Τό ότι ή παρουσία του στη Λευκωσία και τόν εκκλησιαστικό και τόν έθνικό χωρο ήταν σημαντική, φάνηκε άργότερα έντονα μάλιστα, όταν κατά τόν Μάρτιο του 1804 έγινε μία επανάσταση των τούρκων κατά του άρχιεπισκόπου και των χριστιανών λόγω μιās βαριάς φορολογίας. Θεώρησαν τότε ότι βρήκαν εύκαιρία νά άρπάξουν χρήματα και ότιδήποτε άλλο από τήν Έκκλησία και τούς προύχοντες του τόπου.

Έγινε μία στάση στη Λευκωσία, ή όποία έγκυμονούσε τεράστιους κινδύνους, μέχρι πού αναγκάσθηκε ή ύψηλή Πύλη νά στείλει δύο χιλιάδες στρατιώτες, για νά πολιορκήσουν τή Λευκωσία και νά καταστείλουν τή στάση. Ό τόπος πραγματικά περιήλθε σέ μεγάλη δυσκολία.

Ό Κυπριανός, άν και οίκονόμος τότε τής Άρχιεπισκοπής και ιερομόναχος και κηδεμόνας του μετοχίου του Μαχαιρά, έν τούτοις έπαιξε μεγάλο ρόλο και συμβίβασε τά πράγματα. Ήταν ό συνδετικός κρίκος κι ό συμβιβαστικός άνθρωπος μεταξύ των πολιορκητών τούρκων στρατιωτών και των πολιορκημένων εντός τής Λευκωσίας. Καί κατάφερε νά φέρει τήν ειρήνη στον τόπο και νά διασφαλίσει τούς υπάρχοντες χριστιανούς αλλά και τούς τούρκους στασιαστές. Χύθηκε τότε άρκετό τουρκικό αίμα, παρά τή διαμεσολάβηση του Κυπριανού, πράγμα τό όποιον ως φαίνεται, οί τούρκοι του τό χρωστοΰσαν άργότερα, όταν ανήλθε στον άρχιεπισκοπικό θρόνο.

Στην Έκκλησία υπήρχε μία μεγάλη δυσκολία, διότι ό άρχιεπίσκοπος Χρύσανθος εύρίσκετο σέ πολύ μεγάλη ηλικία και τά πράγματα τής Άρχιεπισκοπής ήσαν άδιοίκητα. Δύο έκ των μητροπολιτών, ό Πάφου Χρύσανθος και ό Κιτίου Χρύσανθος, ήσαν άνεψιοί, αδελφότεκνοι δηλ. του άρχιεπισκόπου, και φαίνεται ότι και στην

Ἐκκλησία ἐπικρατοῦσε κάποιας μορφῆς ἀναρχία. Ἀδιοίκητη φαινόταν ἡ Ἐκκλησία, μέχρι πού πάρα πολλοί χριστιανοί ἀπευθύνθηκαν στήν ὑψηλή Πύλη, ἐκφράζοντας παράπονα γιά τή δυσκολία στήν ὁποίαν εὕρισκετο ἡ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου.

Καί ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλά καί ἐκ τοῦ ὅτι ὁ τότε γηραιός ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος δέν ἐδέχετο νά ἀποχωρήσει ἀπό τόν θρόνο του, ὥστε νά μπορέσει ἡ Ἐκκλησία νά ξαναβρεῖ τόν ἑαυτόν της. Ἡ ὑψηλή Πύλη μέ διαταγή της ἐξόρισε τόν ἀρχιεπίσκοπο Χρῦσανθο στήν Εὐβοία μαζί μέ τόν μητροπολίτη Κιτίου Χρῦσανθο, τόν ἀνεψιό του, καί διέταξε ὁ βεζύρης νά χειροτονηθεῖ ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ὁ Κυπριανός καί ὡς μητροπολίτης Κιτίου ὁ Μελέτιος. Αὐτό εἶχε βέβαια τήν κοσμική κάλυψη, ἐκκλησιαστικῶς ὅμως δέν μποροῦσε νά γίνει, διότι θά θεωρεῖτο ἀντικανονική ἐνέργεια.

Γι' αὐτό τόν λόγο οὔτε ὁ Κυπριανός οὔτε ὁ Μελέτιος ἐδέχθησαν τή χειροτονία, ἀλλά περίμεναν μέχρις ὅτου ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, δηλαδή τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, ἀποφανθεῖ περί τοῦ πρακτέου.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Χρῦσανθος πέθανε στήν ἐξορία, καί ἔτσι ἄνοιξε ὁ δρόμος τῆς χειροτονίας τοῦ Κυπριανοῦ, ἐκδοθείσης καί σχετικῆς πρός τοῦτο ἄδειας τοῦ Πατριαρχείου. Χειροτονήθηκε ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ἀπό τόν ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Σινᾶ Κωνστάντιο, τόν μητροπολίτη Κυρηναίας Εὐγένιο καί τόν ἐπίσκοπο Τριμυθοῦντος Σπυρίδωνα, ἀναλαμβάνοντας ταυτόχρονα τή διοίκηση καί τήν ποιμαντορία τῆς Ἐκκλησίας. Περιττό νά ποῦμε ὅτι ἡ Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου καί ὅλη ἡ Ἐκκλησία εὕρισκετο σέ δεινή κατάσταση.

Παρέλαβε ὁ Κυπριανός, λέει ἡ ἱστορία, τρία ἑκατομμύρια, διακόσιες ὀγδόντα πέντε χιλιάδες, ὀκτακόσια ἑβδομήντα γρόσια χρέος, τό ὁποῖον ἡ Ἀρχιεπισκοπή χρωστοῦσε δεξιά καί ἀριστερά. Στόν κώδικα τῆς ἀρχιεπισκοπῆς δίπλα ἀπ' αὐτό τό ὑπέρογκο ποσό, σημείωσε μέ δικά του γράμματα ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός, ἐκφράζοντας τόν πόνο καί τήν ἀγωνία του, τά ἐξῆς: «Ἰλεως γενοῦ ἡμῖν, Κύριε, καί ἐπὶ τούτῳ». Δηλαδή, «νά μᾶς λυπηθεῖς, Θεέ μου, καί σ' αὐτή τή δύσκολη κατάσταση».

Εἶναι σημαντικές αὐτές οἱ λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τοῦ Κυπριανοῦ, γιατί μέσα ἀπ' αὐτές, ἀφ' ἑνός μὲν φαίνεται τό ἥθος τοῦ ἀνδρός, ἀφ' ἑτέρου δέ καθίστανται γιά μᾶς πραγματικά σημεῖα, τά ὁποῖα μποροῦν νά μᾶς καθοδηγήσουν καί στή σημερινή δύσκολη ἐποχή, τήν ὁποία διάγομε.

Στίς 30 Ὀκτωβρίου τοῦ 1810, ὁ Κυπριανός γίνεται ἀρχιεπίσκοπος. Ἀμέσως ἀρχίζει τό ποιμαντορικό του ἔργο μέ πάρα πολλούς ἀγῶνες. Γνωρίζει ἐπακριβῶς τίς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του, ξέρει σάν καλός πατέρας καί σάν καλός ποιμένας νά

περιθάλπει τό ποίμνιό του, καί νά τό περιφρουρήσει από πάσης απόψεως ὅπως π.χ. από τίς αἱρέσεις, οἱ ὁποῖες ἄρχισαν τότε νά προβάλλουν. Γι' αὐτό καί ἐξέδωκε ἀφορισμό κατά τῶν μασώνων στή Λάρνακα.

Ἐν συνεχείᾳ, βλέποντας τόν λαό νά μαστίζεται ἀπό τήν πανώλη καί τίς ἀκρίδες καί ἀπό ἄλλες ἀσθένειες, ἐξαπέλυσε ἐγκυκλίους, δίδαξε τόν λαό σωστά πῶς νά ἀντιμετωπίζει τά πράγματα αὐτά, διένειμε εἰκόνες τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους καί τοῦ ἁγίου Τρύφωνος σέ ὅλες τίς ἐκκλησίες, ἢ τουλάχιστον στίς περισσότερες, γιά νά προτρέψει τόν λαό νά ἔχει ἐλπίδα στόν Θεό καί στούς ἁγίους, καί ἀπ' αὐτούς νά περιμένει, μαζί μέ τή βοήθεια τῆς ἐπιστήμης, τήν ἀπαλλαγή ἀπό τά δεινά, τά ὁποῖα ἐφαίνοντο νά τόν βασανίζουν.

Ταυτόχρονα , δίπλα ἀπό τήν Ἀρχιεπισκοπή στόν μπαξέ , σέ κῆπο τῆς μονῆς Μαχαιρᾶ, ἵδρυσε τήν Ἑλληνική Σχολή, τό σημερινό Παγκύπριο Γυμνάσιο, τό ὁποῖο τελείωσε τό 1812. Μέ πολύ πόθο καί ἐνδιαφέρον ἔκτισε τό σχολεῖο αὐτό, παρ' ὅλα τά δυσβάστακτα χρέη, γιά νά μποροῦν οἱ Ἕλληνες τῆς Κύπρου νά παιδεύονται στά γράμματα καί νά καλλιεργοῦνται στόν πολιτισμό.

Ἡ πορεία τοῦ χρόνου ἦταν τραγική γιά τόν Κυπριανό. Γιατί προχωροῦμε σταθερά πρὸς τό 1821. Ἀρχίζει στόν ἐλληνικό χῶρο νά ἐτοιμάζεται ἡ ἐξέγερση τῶν ὑποδούλων ἐλλήνων. Ἡ Φιλική Ἐταιρεία ἦταν αὐτή ἡ ὁποία ἐτοίμασε τήν πορεία πρὸς τήν ἐπανάσταση. Ἦλθαν στήν Κύπρο ἀπεσταλμένοι, οἱ ὁποῖοι πλησίασαν τόν Κυπριανό καί τοῦ μίλησαν γιά τήν ἐξέγερση, θέλοντας νά συμμαχήσει ὁ 6 Κυπριανός μαζί τους, ὥστε καί ἡ Κύπρος νά ἐξεγερθεῖ.

Ὁ Κυπριανός, μέ τή σοφία, τή σύνεση καί τήν πείρα πού τόν διέκριναν, κατάλαβε ὅτι αὐτό ἦταν πάρα πολύ ἐπικίνδυνο, καί μοιραῖα θά καταδικαζόταν σέ ἀποτυχία. Γι' αὐτό τόν λόγο ἐξήγησε στούς φιλικούς ὅτι δέν μποροῦσε στήν Κύπρο νά γίνει ἐκείνη τή στιγμή ἐπανάσταση. Ὑποσχέθηκε οἰκονομική βοήθεια, πράγμα τό ὁποῖον ἔπραξε περιμένοντας τήν ἔκβαση τῶν γεγονότων.

Τό 1820 διορίζεται ἀπό τήν ὑψηλή Πύλη ὡς διοικητής τῆς Κύπρου ὁ Κουτσούκ Μεχμέτ, ὁ ὁποῖος ἔτρεφε ἄσπονδο μίσος κατά τῶν χριστιανῶν καί εἶχε ἀκόρεστη ἐπιθυμία νά πάρει τίς περιουσίες τῶν προεστώτων καί τῆς Ἐκκλησίας. Μέ διάφορες προφάσεις προσπαθοῦσε νά πείσει τήν ὑψηλή Πύλη ὅτι καί στήν Κύπρο ἄρχισαν τά πράγματα νά γίνονται ἐπικίνδυνα. Στήν ἀρχή δέν τό πετύχαινε, διότι ἡ Κύπρος, ὅπως γράφει σ' ἓνα γράμμα του ὁ σουλτάνος, δέν ἔδωσε δείγματα τέτοιας διαγωγῆς ἀπέναντι στήν ὑψηλή Πύλη.

Παρά ταῦτα ὅμως, λίγο ἀργότερα, ὅταν τό 1821 ἓνας ἀρχιμανδρίτης, ὁ Θεοφύλακτος Θησέας, ἄρχισε νά μοιράζει προκηρύξεις καί φυλλάδια γιά τήν

έπανάσταση έναντίον τῶν τούρκων, αὐτό ἔγινε αἰτία, ὥστε νά πεισθεῖ πλέον ἡ ὑψηλή Πύλη ὅτι καί στήν Κύπρο τά πράγματα ἔγιναν ἐπικίνδυνα.

Ὁ Κυπριανός ἐξαπέλυσε ἐγκύκλιο στίς 22 Ἀπριλίου 1821, μέ τήν ὁποία προέτρεπε τούς ρωμιούς νά παραδώσουν στούς τούρκους ὅλα τά ὅπλα πού εἶχαν στήν κατοχή τους. Καί ἕνα-δύο μῆνες ἀργότερα, τόν Μάιο, ἐξαπέλυσε καί ἄλλη ἐγκύκλιο, μέ τήν ὁποία προέτρεπε τούς ρωμιούς χριστιανούς νά εἶναι πάρα πολύ προσεκτικοί στή διαγωγή τους, προσεκτικοί μέχρι λεπτομερείας, ἀκόμα καί στά ροῦχα πού φοροῦσαν, νά μήν εἶναι δηλαδή προκλητικά, νά εἶναι συνετοί καί πολύ σώφρονες, διότι καί ἡ παραμικρή ἀπροσεξία θά ἦταν μοιραία καί γιά τούς ἴδιους καί γιά τόν τόπο.

Βέβαια, τά πράγματα προχωροῦσαν μέχρι πού φθάσαμε στήν 9ην Ἰουλίου τοῦ 1821. Ὁ Κουτσούκ Μεχμέτ ἀποφάσισε, ἀφοῦ ἔλαβε καί τήν ἔγκριση τῆς ὑψηλῆς Πύλης, νά σκοτώσει 486 προεστώτες τοῦ τόπου, ὅλους τούς μητροπολίτες, ἀρκετούς ἡγουμένους, ἱερομονάχους, ἱερεῖς, δασκάλους, προύχοντες, οἱ ὅποιοι ἐθεωροῦντο ἐπικίνδυνοι. Ἔτσι ἄρχισε τό ἀνόσιο ἔργο του τήν 9ην Ἰουλίου.

Ἀφοῦ πρῶτα ἀπαγχόνισε τόν ἀρχιεπίσκοπο Κυπριανό, στή συνέχεια καρατόμησε τούς μητροπολίτες Πάφου Χρύσανθο, Κιτίου Μελέτιο, Κυρηνείας Λαυρέντιο, τόν ἡγούμενο Κύκκου Ἰωσήφ, τόν οἰκονόμο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Ὁμόδου Εὐτύχιο, τόν ἀρχιδιάκονο Μελέτιο, τόν ἡγούμενο τῆς μονῆς Χρυσοστόμου, τούς ἱερομονάχους ἀπό τή μονή τοῦ Σινᾶ καί ἀρκετούς ἄλλους, κληρικούς καί λαϊκοὺς. Τρεῖς ἡμέρες κράτησε ἡ σφαγή ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων στή Λευκωσία, ὅσοι δέν κατάφεραν νά διαφύγουν τότε εἰς τά διάφορα προξενεῖα, πού ὑπῆρχαν στήν Κύπρο.

Μέ λίγα λόγια αὕτη εἶναι ἐξωτερικά ἡ ζωή τοῦ ἐθνομάρτυρος Κυπριανοῦ. Πιστεύω ὅτι εἶναι γνωστή σέ ὅλους μας, τήν διαβάσαμε, τήν μάθαμε στά σχολεῖα μας, τήν ἀκοῦμε συχνά. Ἐκεῖνο τό ὁποῖο ἐγώ ἤθελα νά πῶ, ἔτσι, ὡς δική μου ἄποψη, γιά τόν ἐθνομάρτυρα Κυπριανό, εἶναι ὅτι ὁ Κυπριανός ἦταν τό ἀπόσταγμα καί τό καταστάλαγμα αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἐκρυβε μέσα του τό μυστήριό τῆς Κύπρου, τό μυστήριό τῆς Ρωμιοσύνης.

Ἦταν ἕνας ἄνθρωπος ζυμωμένος μέσα στήν ἀσκητική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἔμαθε νά προσφέρει, νά διακονεῖ, χωρίς νά εἶναι κλεισμένος σέ στενά πλαίσια. Ἦταν πραγματικός ρωμιός, ὁ ὁποῖος μπορούσε ν' ἀγαπᾷ ἀκόμα καί τούς ἐχθρούς του. Δέν ἄφησε τόν ἑαυτό του νά φοβηθεῖ τόν θάνατο, γιατί ὑπερέβη τόν θάνατο, ἐνῶ ἀκόμα ἦταν στή ζωή αὕτη μέσα ἀπό τήν ἀγωγή τῆς Ἐκκλησίας.

Ἦταν ὁ ἀπαθής ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἤξερε νά μήν εἶναι παρορμητικός, ἀλλά τόν ἐνθουσιασμό καί τά αἰσθήματά του τά τιθάσευε μέσα στά πλαίσια τῆς σωφροσύνης

καί τῆς εὐθύνης ἀπέναντι στόν λαό του. Ἀκόμα ὁ Κυπριανός ἤξερε πάρα πολύ καλά πῶς μπορούσε νά γίνει σωστά μία ἐπανάσταση γιά τήν ἐλευθερία τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Δέν τόν ἐνδιέφεραν τά ὄπλα ὅσο τά σχολεῖα. Γιατί ἦταν μέσα στήν ἴδια παράδοση τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ καί τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι ἤξεραν ὅτι μπορούσαν νά καλλιεργήσουν τόν λαό, καί ὅτι τό ἐθνικό ἔργο δέν εἶναι μόνο νά δίνεις ὄπλα στούς ἀνθρώπους, ἀλλά καί τό πῶς νά τούς κάνεις ἐλεύθερους. Κι ὅταν ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλός γύριζε τήν Ἑλλάδα καί ἐκτιζε σχολεῖα, ἔλεγε: «τά σχολεῖα ἀνοίγουν ἐκκλησίες».

Καί γέμισε τόν τόπο σχολεῖα, κι ἔλεγε στούς ὑπόδουλους Ἕλληνες, «νά στέλλετε τά παιδιά σας στά σχολεῖα, γιατί, ἂν δέν πᾶνε σχολεῖο, εἶναι σάν τά ζῶα». Γι' αὐτό καί ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός, παρά τίς φοβερές δυσκολίες πού ἀντιμετώπιζε, ἔνα ἀπό τά πρῶτα του ἔργα ἦταν νά κτίσει σχολεῖο, γιά νά οἰκοδομήσει τούς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του.

Γράφει λοιπόν τότε, καί νομίζω ὅτι εἶναι πολύ σημαντικό νά σᾶς διαβάσω τά ἴδια του τά λόγια, στά ἐγκαίνια τοῦ σχολείου:

«Ἐννοήσαντες ὅτι ἡ ἡμετέρα πολιτεία τῆς καθ' ἡμᾶς νήσου Κύπρου πάσχει μέγαν αὐχμόν παιδείας, καί ἔλλειψιν ἐλληνικῶν μαθημάτων, τά ὅποια εἶναι τό μόνον μέσον ὁποῦ στολίζουν τόν ἀνθρώπινον νοῦν, καί ὁποῦ ἀποκαταστήνουν τόν ἄνθρωπον ἄξιον τῷ ὄντι ἄνθρωπον. Τούτου χάριν ζήλω θείῳ κινηθέντες καί φιλοτιμηθέντες, ἀπεφασίσαμεν, ἅμα τοῦ πνευματικοῦ σκάφους διαδεξάμενοι τά πηδάλια, ἐν πάσῃ τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν, νά συστήσωμεν μίαν ἐλληνικήν Σχολήν ἐπάνω εἰς τήν πατρίδα, διά νά ὠφελήσωμεν καί ἡμεῖς ὅπως οὖν τούς συμπατριώτας ἡμῶν».

Νομίζω εἶναι πολύ βασικό σημεῖο αὐτό, γιατί μᾶς δείχνει τή φιλοσοφία καί τή στάση τοῦ Κυπριανοῦ ἀπέναντι στό ἐθνικό πρόβλημα. Ὁ Κυπριανός ἤθελε νά φτιάξει ἀνθρώπους ἐλεύθερους. Ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι θά μπορούσαν, ἀφοῦ ἦταν οἱ ἴδιοι ἐλεύθεροι, νά ἀποκτήσουν καί ἐλεύθερη πατρίδα. Γιατί πίστευε ὅτι δοῦλος ἄνθρωπος καί ἐλεύθερη πατρίδα νά ἔχει, θά τήν ὑποδουλώσει. Καί ὅτι ἡ ἐλευθερία δέν εἶναι μόνον γεωγραφική, ἀλλά πρωτίστως γεγονός τό ὁποῖο συντελεῖται μέσα στό εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Σ' αὐτό βοηθᾷ ἡ γνώση τῆς ἱστορίας καί τῆς θεολογίας. Αὐτό σημαίνει Ρωμιοσύνη καί ρωμαϊκόν ἦθος. Καί γι' αὐτό ὁ Κυπριανός ἔφτιαξε τή Σχολή καί ἔδωσε σ' αὐτή σημασία.

Ἐνα ἄλλο σημεῖο, τό ὁποῖο παρουσιάζει τή μεγάλη ψυχή καί διάνοια τοῦ Κυπριανοῦ, εἶναι τό ἐξῆς: Ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα τῆς ἐπανάστασης, παρόλο πού ἦταν καταπιεσμένος ὁ ἴδιος ὡς Ἀρχιεπίσκοπος, παρόλο πού ἔβλεπε τόν Κουτσούκ Μεχμέτ νά εἶναι ἕτοιμος νά τούς σφάξει ὅλους καί νά πιεῖ τό αἷμα τους, ἐντούτοις

δέν νικήθηκε από τὰ συναισθήματά του. Δέν κινήθηκε συνθηματικά καί ένθουσιαστικά, αλλά υπεύθυνα καί σοβαρά σάν καλός ποιμένας καί πατέρας.

Εἶπε ὅτι σ' αὐτόν τόν τόπο δέν μπορεῖ νά γίνει τώρα ἐπανάσταση, γιατί ὅλες οἱ γύρω χῶρες ἦταν ὑπό τήν τουρκική κατοχή, καί σέ λίγες ὥρες ἦταν δυνατόν νά πνιγεῖ ὁλόκληρη ἡ Κύπρος στό αἶμα. Ὅποτεν εἶχε τό θάρρος, μπροστά στήν ἀπαίτηση τῶν φιλικῶν, νά πεῖ ὅτι αὐτή τή στιγμή δέν μπορεῖ στόν τόπο αὐτό νά γίνει ἐπανάσταση. Πράγμα τό ὁποῖον οἱ φιλικοί ἐδέχθησαν, ἐσεβάσθησαν, ἐπήνεσαν. Βοήθησε τήν ἐπανάσταση μέ ἄλλο τρόπο, μέ τόν ὁποῖο μπορούσε τότε.

Προχωρώντας, βλέπουμε αὐτό τόν ἄνθρωπο, τόν Ἀρχιεπίσκοπο, ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ θανάτου του, καί τοῦ πρότειναν νά γλυτώσει τόν ἑαυτό του, αὐτός νά ἀρνεῖται. Καί δέν εἶναι παράδοξο ὅτι ἕνας τοῦρκος τοῦ πρότεινε νά τόν στείλει μέ δικό του ἄμάξι στά προξενεῖα τῆς Λάρνακας καί νά σωθεῖ. Ὁ Κυπριανός δέν ἦταν ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἠθελε νά ζήσει. Γιατί, ὅπως λέει κάποιος, «ἕνας ρωμιός δέν μαθαίνει μόνο νά ζεῖ, αλλά προπάντων μαθαίνει νά πεθαίνει».

Ὁ Κυπριανός ἤξερε πῶς νά πεθαίνει, γιατί ὁλόκληρη ἡ ζωή του ἦταν μία μελέτη θανάτου, ἦταν ἡ ὑπέρβαση τοῦ θανάτου, ἦταν ἡ πορεία του μέσα στήν αἰωνιότητα. Γι' αὐτό τόν λόγο ἀρνήθηκε νά διαφύγει, ἔμεινε ἐκεῖ πιστός καί παρέμεινε στόν χῶρο τόν δικό του μέ ἀξιοπρέπεια καί ἀρχοντιά χωρίς νά τρομάξει, χωρίς νά σκεφθεῖ τίποτε τό ὁποῖο μπορούσε νά τοῦ προσάψει μομφή.

Ὅταν ὁδηγήθηκε μπροστά στόν Μεχμέτ, καί αὐτός ἄρχισε νά τοῦ λέει ἐκεῖνα ὅλα τὰ δελεαστικά καί τὰ φοβερά καί νά προσπαθεῖ νά φέρει τόν Κυπριανό σέ μία δύσκολη κατάσταση, ὁ ἀρχιεπίσκοπος μέ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἐξηγήσε ὅτι αὐτή ἡ πράξη εἶναι ἄδικη, ὅτι οἱ κύπριοι καί οἱ ρωμιοί τοῦ τόπου δέν ἦταν ἄξιοι αὐτῆς τῆς συμπεριφορᾶς. «Κοίταξε», τοῦ εἶπε, «ἐμεῖς εἴμαστε ἄνθρωποι ἡσυχιοι, δέν εἴμαστε αὐτοί πού ἐσύ νομίζεις, αλλά ἂν θέλεις νά μᾶς σκοτώσεις, κᾶνε ὅπως προτιμᾶς. Νά ξέρεις, ὅμως, ὅτι ἡ Ρωμιοσύνη εἶναι φυλή συνόκαιρη τοῦ κόσμου.

Καί δέν πρόκειται νά ἐκλείψει, ὅχι γιατί ἔχει ὅπλα, σοῦ τὰ δώσαμε τὰ ὅπλα, αλλά γιατί αὐτή ἡ Ρωμιοσύνη ἔχει ἄλλες δυνάμεις. Κι ἐσύ μπορεῖ νά σκοτώσεις τό σῶμα μας, αλλά τήν ψυχή μας δέν μπορεῖς νά τήν σκοτώσεις». Γιατί ὁ Κυπριανός ἦταν ἀληθής μαθητής καί μιμητής τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπε: «Μή φοβᾶσθε ἀπ' αὐτούς πού μποροῦν νά σκοτώσουν τό σῶμα σας, τήν ψυχή σας, ὅμως, δέν μποροῦν νά σκοτώσουν».

Ἔτσι καί ὁ Κυπριανός ὅταν πῆγε στήν ἀγχόνη, ἐκεῖ, ὡς ἐπίσκοπος, ὡς μιμητής τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἐγεύετο τήν αἰώνια ζωή, δέν τρόμαξε, αλλά εὐλόγησε τή θηλειά (σχοινί) τοῦ ἀπαγχονισμοῦ, ὅπως εὐλογοῦμε ἱερατικῶς τὰ

ἄμφια καί τά φοροῦμε, καί γύρισε μέ ἀξιοπρέπεια καί ἀρχοντιά καί εἶπε στόν δήμιο: «Ἐκτέλεσον τήν ἐντολήν τοῦ ἀπηνοῦς κυρίου σου». Καί προσευχόμενος παρέδωσε τήν ψυχή του εἰς τόν Δεσπότη Χριστό.

Ὁ Κυπριανός εἶναι ἱερομάρτυρας, εἶναι ἅγιος, εἶναι καλός ποιμένας τοῦ τόπου αὐτοῦ. Σήμερα νομίζω ὅτι μπορεῖ νά μᾶς πεῖ πολλά μέ τό παράδειγμά του, μέ τή σύνεσή του, μέ τή φρόνησή του. Προπάντων, μπορεῖ νά μᾶς πεῖ πολλά γι' αὐτή τή ρωμαϊκή ἀρχοντιά, ἡ ὁποία τόν διακατεῖχε. Νά μᾶς πεῖ καί νά μᾶς διδάξει πῶς κι ἐμεῖς σήμερα, μπροστά στό τεράστιο ἐθνικό πρόβλημα, μπροστά στήν ἐθνική δυσκολία, πῶς νά σταθοῦμε συνετοί, φρόνιμοι, ἄνθρωποι πού νά ξέρουμε πῶς νά πολεμοῦμε καί νά ἀγωνιζόμαστε. Νά μάθουμε κι ἐμεῖς νά μή φοβόμαστε καί νά μή δειλιάζουμε, ἀλλά οὔτε κι ἀπό τήν ἄλλη νά εἴμαστε συνθηματολόγοι.

Ἡ Ρωμιοσύνη εἶναι γέννημα τῆς ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας καί τῆς ἐλληνικῆς παράδοσης. Καί ὁ ρωμιός καί οἱ πατέρες μας ἦσαν ἄνθρωποι μεγάλης ὑπομονῆς. Καί ἐπειδὴ εἶχαν ὑπομονή, δέν ἔκαναν λάθη, γιατί δέν ἐβιάζοντο. Καί εἶχαν ὑπομονή, γιατί πίστευαν. Διότι αὐτός πού πιστεύει, δέν βιάζεται καί δέν πανικοβάλλεται καί δέν ἀγχώνεται. Νομίζω ὅτι φέτος πού γιορτάζουμε τά 200 χρόνια ἀπό αὐτά τά ἱστορικά γεγονότα, πρέπει νά τιμοῦμε τούς ἐθνομάρτυρες, ἀλλά προπάντων νά τούς μελετοῦμε.

Εἶναι καιρός νά μυηθοῦμε στό μαρτύριο τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας, τῶν προκρίτων τοῦ τόπου μας. Πρέπει νά ἀκούσουμε τή φωνή τους καί νά δοῦμε τό παράδειγμα τοῦ ἱερομάρτυρος ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ θυσία καί τό μαρτύριο σφράγισαν καί θά σφραγίζουν τήν ἱστορία τῆς πατρίδας καί τῆς Ἐκκλησίας μας.

Περιοδικό Παράκληση, τεύχος 108

